

Advokat Christian Harlang
Nytorv 5
1450 København K
Harlang@harlanglaw.dk

Sendt pr. e-mail

19. februar 2015

Kære Christian Harlang

Forsvarsministeren har bedt mig besvare din henvendelse af 22. januar 2015 vedrørende de nu for Østre Landsret verserende retssager.

Forsvarsministeriet har noteret sig dine synspunkter og kan i det hele henholde sig til svaret af 15. december 2014 til dig.

Med venlig hilsen

Kristian Fischer
Afdelingschef

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Forsvarsminister Nicolai Wammen
Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K

Sendt pr. alm. post og
e-mail fmn@fmn.dk

22. januar 2015
J.nr. 600096
CHA/kik

Kære forsvarsminister Nicolai Wammen

Vedr.: Sagsnummer 2014/004609 - Opfordring til ministeren i Iraktortur-
sagerne.

Herved anerkendes modtagelsen af Forsvarsministerens skrivelse af 15. f.m.

Indholdet af skrivelsen er tilrettelagt og formuleret på en sådan måde, at skrivelsen udgør et eksempel på anvendelsen af "mørkelygten", hvis hensigt er at vildlede læseren (her den danske offentlighed m.v.) bort fra sagens realiteter.

Således anføres der i skrivelsen navnlig følgende:

"Kammeradvokaten repræsenterer som bekendt fortsat Forsvarsministeriet i sagen. De spørgsmål, som de genanlagte sager giver anledning til, herunder af processuel art, vil løbende blive drøftet med Kammeradvokaten og de ministerier, der følger sagen. Da der er tale om verserende civile retssager, vil det være inden for rammerne af reglerne i retsplejeloven, at Forsvarsministeriet vil tage stilling til de opfordringer, påstande og anbringender, som du, på vegne sagsøgerne, måtte gøre gældende i retssagerne."

Den mindre kyndige læser forsøges her bragt - induktivt - over i det spor, at der for nærværende sag, der følger den civile retspleje, skulle gælde samme grundlæggende principper som i strafferetsplejen, hvor staten er anklagemyndigheden, og hvor ministeren ingen lovlig myndighedsudøvelse

kan foretage overfor den verserende straffesag. Fuldstændigt modsat forholder det sig i denne civile sag, hvor forsvarsministerens og ministeriets arbejde med sagen, herunder det oplyste samarbejde med 3 andre ministerier, samt instruktionen af Kammeradvokaten er myndighedsudøvelse i fuldt omfang, som ministeren har pligt til at foretage som part i sagen, og i den forbindelse jf. reglerne om lovmæssig forvaltning at overholde samtlige de retlige normer, der fremgår af både dansk lovgivning (herunder både Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, inkl. art. 3 og 6) og Danmarks internationale forpligtelser efter bl.a. FNs antitorturkonvention, som er retligt bindende for ministeren, samt ministeransvarsloven.

Forsvarsministeren, dennes embedsværk og Kammeradvokaten, er selvfølgelig udmærket klar over, at dette ikke er tilfældet og, at sagen om erstatning til de irakiske torturofre følger den civile retspleje med staten som sagsøgte, hvilket selvsagt indebærer bl.a. følgende:

- 1) Forsvarsministeriets procesførelse er udtryk for et valg, som skal være indenfor de muligheder, der er lovlige i Danmarks forvaltningsretlige og forfatningsmæssige system.
- 2) Ethvert skridt der foretages er underkastet princippet om lovmæssig forvaltning, hvilket bl.a. indebærer at man ikke kan dække sig ind under andre regler end de, som netop følger af retsgrundlaget, herunder at en indsigelse om forældelse er ulovlig allerede derved, at tortur ikke er underkastet forældelse. Dette er netop en civil retssag, hvor ministeren kan vælge sine indsigelser, og ministeren kan og skal bringe statens procesførelse i overensstemmelse med tiltrådte internationale konventioner og undlade indsigelse om forældelse. Et sådan skridt ville også bidrage til, at sagens reelle indhold kan blive pådømt af domstolene uden yderligere unødigt ophold.
- 3) Forsvarsministeren kan ikke ved sine processuelle manøvrer lovligt afskære sagsøgerne fra at få adgang til retfærdig rettergang.

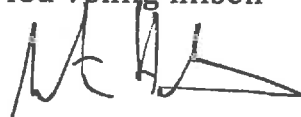
Pædagogisk kan de relevante – helt afgørende - sondringer i grove træk stilles op således:

Pointen med de for Østre Landsret verserende civile tortursager (de 23 irakere) er netop at forsøge at få afdækket statens eget ansvar, uanset om dette skyldes forkert adfærd fra militærpersoner (jf. statens adgang til selv at forfølge dette under pkt. 2) eller om det skyldes sammes fejl (udført under statens ansvar) og/eller f.eks. mangelfulde og/eller ulovlige instruktioner, der måtte være givet til bataljonen i november 2004 (f.eks. straks efter at det viste sig at man ved tilfangetagelsen havde pågrebet uskyldige civile) af Forsvarskommandoen og/eller Forsvarsministeriet, muligvis direkte af den daværende forsvarsminister Søren Gade personligt.

Det er dette sidstnævnte forhold, som det – indtil videre - er lykkedes Forsvarsministeriet ved sin ulovlige procesførelse fra og med svarskrift i januar 2012 at forhindre opklaringen af ved den metode, der består i dels at give decideret usande oplysninger til Østre Landsret og dels ved totalt at krænke statens forpligtelser som procespart under en civil retssag til at oplyse sagen. Det er således såvel sandhedspligten som oplysningspligten, der indgår som forvaltningsretlige og forfatningsretlige grundprincipper, som under denne sag vedvarende krænkes.

Jeg fremkommer med disse bemærkninger til forsvarsministeren for at gøre opmærksom på dels at man ikke kan påregne at blive ved med at holde sandheden i denne sag "under gulvtæppet" og dels at sagen har en overordentlig alvorlig karakter, som ministeren ikke kan ignorere, uanset embedsværkets intensive bestræbelser herpå.

Med venlig hilsen

Christian Harlang

Advokat Christian Harlang
Nytory 5
1450 København K

Sagsbehandler: LSG
Sagsnummer.: 2014/004609
15. december 2014

Kære Christian Harlang,

Med henvisning til din skrivelse af 19. november 2014 til forsvarsministeren kan jeg oplyse, at Forsvarsministeriet har noteret sig dine synspunkter vedrørende de retssager, som nu er genanlagt ved Københavns Byret.

Kammeradvokaten repræsenterer som bekendt fortsat Forsvarsministeriet i sagen. De spørgsmål, som de genanlagte sager giver anledning til, herunder af processuel art, vil løbende blive drøftet med Kammeradvokaten og de ministerier, der følger sagen. Da der er tale om verserende civile retssager, vil det være inden for rammerne af reglerne i retsplejeloven, at Forsvarsministeriet vil tage stilling til de opfordringer, påstande og anbringender, som du, på vegne sagsøgerne, måtte gøre gældende i retssagerne.

Med venlig hilsen

Kristian Fischer
Afdelingschef

ADVOKATFIRMA
CHRISTIAN HARLANG

Forsvarsminister Nicolai Wammen
Forsvarsministeriet
Holmens Kanal 42
1060 København K.

Overbragt og sendt pr. mail:
fmn@fmn.dk

19. november 2014

J.nr. 600096

CHA/kik

Kære forsvarsminister Nicolai Wammen

Vedr.: Opfordring til ministeren i Iraktortursagerne.

Som advokat for de 23 irakiske torturofre retter jeg herved henvendelse til dig personligt (med kopi til Kammeradvokaten) angående den ved domstolene verserende sag (BS 99-5206/2014) om den danske operation Green Desert d. 25. oktober 2004, hvor mine klienter under ledelse, ansvar og medvirken af den danske bataljon, og efterfølgende overgivelse af disse civile sunnier til shia-militsen er blevet udsat for nedværdigende behandling og tortur i strid med Danmarks internationale forpligtelser ifølge bl.a. FN-konventionen mod tortur og i direkte strid med dansk lov, hvori Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) som bekendt er inkorporeret.

Der er i sagerne for så vidt angår de første 11 sagsøgere fremlagt fagkyndige retsmedicinske rapporter for undersøgelser foretaget af statsobducent, prof. dr.med. Jørgen Lange Thomsen, Odense, klinisk psykolog dr. Sana Hamze, Beirut, og retspsykiater dr. Mona Hamed Imam, Cairo, hvis konklusion for et torturoffer i nærværende sager typisk er følgende:

- "1) There is consistency between the psychological findings and the alleged report of ill-treatment and abuse.

- 2) There is consistency between the alleged type of physical abuse, the immediate physical symptoms and the present objective findings and symptoms.
- 3) The physical and psychological abuse of the examinee amount to torture.”

For yderligere 11 sagsøgere er der i september og oktober 2014 foretaget fagkyndige retsmedicinske undersøgelser af vicesstatsobducent, Phd. Peter Mygind Leth, Odense, retspsykiater, dr. Raghda Sleit, Cairo og klinisk psykolog dr. Sana Hamze, Beirut. Rapporterne er under udarbejdelse.

Retsmedicinernes arbejde er der givet et indblik i ved den dokumentarfilm, som netop har haft premiere i forbindelse med CPH:DOX 2014: "A Civilized Country". ("Et civiliseret land"), og som g.d. blev vist i DR2.

Der foreligger i sagerne yderligere en betydelig mængde bevismæssige oplysninger, herunder fra bataljonens souschef, oberst løjtnant Anders Kjærgaard og andre militærfolk, der deltog i aktionen, en af filmene optaget med forsvarrets combatcamera samt en lang række andre oplysninger.

Højesteret har udtalt sig om sagens alvor og betydning d. 17. september 2013 (UfR 2013.3358H), hvorunder Forsvarsministeriets krav om sagsøgerens betaling af sikkerhedsstillelse til Forsvarsministeriet som betingelse for, at sagerne kunne føres, blev underkendt navnlig med følgende præmisser fra Højesteret:

"De foreliggende sager angår den danske stats ansvar for påstået tortur i forbindelse med, at dansk militær i Basra i Irak angiveligt tilbageholdt et antal lokale og overgav dem til irakisk politi. Efter det oplyste om de økonomiske forhold, der hvor de kærende bor, er der grund til at antage, at et krav om sikkerhedsstillelse for sagsomkostninger reelt vil kunne afskære de anlagte retssager. Sagernes helt særlige karakter og omstændigheder – den danske stats mulige ansvar for militær magtudøvelse i udlandet og de angiveligt ressourcetsvage ofre for tortur i udlandet sammenholdt med statens begrænsede interesse i sikkerhedsstillelsen for sagsomkostninger – indebærer efter Højesterets opfattelse, at det vil være urimeligt at imødekomme Forsvarsministeriets an-

modning om sikkerhedsstillelse. Højesteret fritager derfor de elleve kærende for at stille sikkerhed for sagsomkostninger.”

Uanset dette har Procesbevillingsnævnet d. 11. november 2013 fastholdt afslag på fri proces, der var meddelt af Civilstyrelsen navnlig med følgende begrundelse:

” De har oplyst, at De den 25. november 2004 blev tilbageholdt og arresteret, og at De blev tilbageholdt i 2 ½ måned. De flygtede den 10. februar 2005 til Jordan og herfra videre til Kuwait. Civilstyrelsen finder på baggrund heraf, at Deres krav er forældet senest primo februar 2010 efter 1908-loven, hvorefter overgangsbestemmelserne i forældelseslovens § 30 finder anvendelse.

.....

De har anlagt retssagen mod Forsvarsministeriet i september 2011, og retssagen er således anlagt omkring 19 måneder efter udløbet af forældelsesfristen.

Civilstyrelsen bemærker, at De ikke på det foreliggende grundlag har fremlagt oplysninger eller godtgjort omstændigheder, der efter Civilstyrelsens opfattelse kan føre til, at forældelsesfristen i medført af § 3, stk. 2, skal regnes fra et senere tidspunkt som følge af, at De var ubekendt af fordringen, eller at De har været afskåret fra at afbryde forældelsen på grund af ukendskab til skyldnerens opholdsted eller på grund af en hindring, som ikke beror på Deres forhold, jf. forældelseslovens § 14, stk. 1.”

Ved skrivelse af 18. december 2013 meddelte jeg Østre Landsret følgende:

”Herved skal jeg meddele, at sagsøgerne ikke kan give møde i sagerne til det indkaldte retsmøde fredag d. 20. december 2013 kl. 09:30, idet Procesbevillingsnævnet d. 11. november 2013 har meddelt afslag på fri proces, og idet sagsøgerne i øvrigt ikke har mulighed for at tilvejebringe de nødvendige ressourcer.

Kommunikation til sagsøgerne kan ske via mit kontor.”

Sagerne blev herefter afvist af Østre Landsret. Med tilladelse fra Procesbevillingsnævnet blev afvisningskendelsen indbragt for Højesteret, der d. 24. oktober 2014 stadfæstede afgørelsen, dog med følgende bemærkning:

"Afvises en sag efter retsplejelovens § 360, stk. 1, som følge af sagsøgerens udeblivelse, afskærer dette ikke sagsøgeren fra at anlægge sag på ny mod betaling af en ny retsafgift."

Sagerne er samme dag genanlagt og verserer nu ved domstolene under ovennævnte sagsnr. BS 99-5206/2014.

Det hidtidige forløb er klart udtryk for en retsnægtelse, der - i sig selv - vil blive indbragt for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Under sagen ved Menneskerettighedsdomstolen vil det selvsagt blive påberåbt som en skærpende omstændighed, dersom de 23 torturofre - nu på 4. år - nægtes adgang til rettergang.

Oversigtsmæssigt er der herefter følgende verserende sager:

- 1) Retssagen i Danmark (sagsnr. 99-5206/2014) om dansk ansvar for tortur, d.v.s. den danske stats ansvar for operation Green Desert i forhold til de 23 irakiske torturofre, først anlagt d. 13. september 2011, og
- 2) Hittidig retsnægtelse, der separat indenfor de kommende uger vil blive indbragt for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

De under 1) nævnte sager vil blive forsøgt gennemført ved de danske domstole, hvorunder der stilles krav om, at der nu bevilges de fornødne ressourcer.

Yderligere fortsat ulige procesvilkår i sig selv indebærer yderligere krænkelse vedrørende den under 2) nævnte sag.

Det bemærkes, at jeg er bekendt med, at Forsvarsministeriet hidtil har måttet honorere Kammeradvokaten med kr. 4 mio. vedrørende dennes arbejde, der i realiteten går ud på at "kaste grus i maskineriet".

Efter vores opfattelse er det ikke alene forkert, men decideret ulovligt, når statens afdelinger for fri proces (Civilstyrelsen/Procesbevillingsnævnet) som følge af indsigelsen om forældelse giver afslag på fri proces.

Danmark er omfattet af direkte konventionsmæssige forpligtelser som går ud på, at når der blot er mistanke om at staten har været ansvarlig for tortur, så har staten pligt til direkte at gå ind og gøre sit for, at der bringes civile ofre erstatning og anerkendelse af deres ulykke.

I nærværende sagskompleks har den danske stat brugt enorme ressourcer (4 mio. kr. og sit embedsapparat) på at gøre det modsatte.

Allerede af den grund burde forældelsesindsigelsen ikke fremsættes, og i hvert fald burde statens afdeling for fri proces ikke udnytte dette til at give afslag på fri proces.

Hertil kommer følgende:

Problemet med den ulovlige administration i statens afdelinger for fri proces kunne løses af forsvarsministeren, jf. nedenfor.

Det er en forpligtelse for forsvarsministeren ifølge det foreliggende retsgrundlag at sørge for, at irakerne ikke afskæres fra retfærdig rettergang, herunder ved at kræve deres sager forældet og derved undgå indholdsmæssig stillingtagen til Danmarks ansvar for tortur.

Allerede ved at frafalde forældelsesindsigelsen ville forsvarsministeren bidrage til, at sagerne ikke som nu - pinagtigt - forsinkes i årevis, men derimod i 2015 kunne få deres afgørelse i retten, således som din forgænger Nick Hækkerup ved gentagne lejligheder, herunder i åbent samråd, har givet udtryk for, at det er regeringens opfattelse, at de bør.

For mine klienter meddeler jeg hermed følgende **opfordringer**, som har et klart moralsk og politisk belæg, og som samtidig vil føre til, at Danmark ikke internationalt vil blive dømt for sin retsstridige behandling af torturofrene:

- 1) Frafald forældelsesindsigelsen i forhold til de nu ved domstolene verserende sager, BS 99-5206/2014, så der kan bevilges fri proces, hvilket ville betyde, at irakernes mulighed for at få deres sager undersøgt, behandlet og afgjort ved danske domstole ikke afskæres.**
- 2) Ophæv mørklægningen af sagens fulde oplysning, herunder angående de yderligere filmoptagelser, vidneforklaring fra andre soldater, dokumenter, m.v.**
- 3) Pålæg det sagsøgte Forsvarsministerium (ved Kammeradvokaten) under den verserende retssag ikke at give usande oplysninger (benægtelser, løgne, "nødløgne" eller lign.)**

De ovennævnte under 1), 2) og 3) påpegede misgerninger er udtryk for ulovlig forvaltning, og det er din, Nicolai Wammens, forpligtelse at rette op på dette omgående.

Jeg gør også opmærksom på den enorme ulighed, der hidtil har bestået, og som du som socialdemokratisk forsvarsminister ikke burde kunne leve med.

For at kunne føre deres civile sager har irakerne brug for at have ressourcer til rådighed også til betaling af tolke, deres egen rejse fra Irak hertil, rejse for vidner, udgifter til fremstilling af sagens dokumenter i indbundne ekstrakter, materialesamlinger (et krav som domstolene stiller), m.v. samt andre udgifter der er nødvendige i en civil retssag, der føres under de procesretlige rammer i den såkaldt kontradiktoriske proces, der indebærer at det er parterne selv, der skal dokumentere og oplyse og i det hele taget fremføre sagen.

Det er evident, at de hidtidige vilkår er så ulige, at de reelt afskærer fra retfærdig rettergang, strid med Danmarks internationale forpligtelser og dansk lovgivning.

Det er i Danmark en udbredt opfattelse, at det er dit embedsværk og det herunder hørende militære system, der ved de ovennævnte metoder forsøger at hindre sagens opklaring og en passende løsning, også i forhold til det danske militærs adfærd og dermed sammenhængende ansvar i fremtiden.

Der har fra vores side igennem nu to år været fremsat erklæring om, at vi gerne ser forligsmæssige løsninger med udgangspunkt i de ordninger, som man har kunnet etablere i Storbritannien med det britiske forsvarsministerium.

At vi i Danmark ikke kan løse sagerne på nogenlunde tilsvarende vis er helt uantageligt.

Med venlig hilsen

Christian Harlang